

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2017-06-02
Stockholm

Mål nr
P 5575-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-06-02 i mål nr P 5087-15, se bilaga A

KLAGANDE

EL

MOTPARTER

1. Miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun
177 80 Järfälla

2. CB

3. TB

4. UB

5. AÖ

6. MÖ

SAKEN

Rättelseföreläggande m.m. avseende tillbyggnad på fastigheten XXX i Järfälla kommun

Dok.Id 1303202

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom, upphäver Mark- och miljööverdomstolen, i den del som gäller bygglov, Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 28 augusti 2015, dnr 4032-15638-2015, och visar målet i den delen åter till länsstyrelsen för ny handläggning.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom, upphäver Mark- och miljööverdomstolen, i den del som gäller rättelseföreläggande, Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 28 augusti 2015, dnr 4032-15638-2015 och Miljö- och bygglovsnämndens beslut den 31 mars 2015, dnr Mbn 2014-811, § 48, punkten 3.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

EL har yrkat att bygglov ska beviljas för den sökta tillbyggnaden och att rättelseföreläggandet ska upphävas.

TB, UB, CB, AÖ, MÖ och **Miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

EL har anfört bl.a. följande. Det ursprungliga beslutet den 10 juli 2014 omfattade tillbyggnad av enbostadshus med cirka 9 m² i två plan. Hon förstod inte att hon behövde ytterligare tillstånd. Det finns minst en likadan tillbyggnad i området. Väggen på tillbyggnadens nedre del går inte utanför den prickade linjen på kartan och den ovanliggande verandan ligger längre ut än tillbyggnadens nedre plan.

CB, TB och **UB** har anfört att de inte har tillfrågats om eller godkänt tillbyggnaden.

AÖ och **MÖ** har anfört bl.a. följande. De har inte tillfrågats om tillbyggnaden och det stämmer inte att samtliga grannar godkänt den. Tillbyggnaden förstör Andebodavägens genuina utseende och deras boendemiljö.

Miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun (nämnden) har anfört bl.a. följande. Den 10 juli 2014 beslutade nämnden att ge startbesked för en bygglovbefriad tillbyggnad av enbostadshus (radhus) om 9 m² fördelat på två plan. Av startbeskedet framgår att det gäller endast under förutsättning att medgivande från grannarna finns. Ingen av de berörda grannarna har emellertid godkänt den aktuella åtgärden. Eftersom startbeskedet inte följts såvitt gäller medgivande från grannar har **EL** sökt bygglov i efterhand för tillbyggnaden. Nämnden har avslagit ansökan med hänvisning till att den utskjutande delen på det nedre våningsplanet i sin helhet är placerad på mark som inte får bebyggas (prickmark) och att tillbyggnaden ändrar byggnadens och

områdets karaktär på ett sätt som strider mot förvanskingsförbudet. Det framgår av detaljplanen att den prickade marken går i linje med radhusets befintliga fasadliv. Då tillbyggnaden på det nedre planet sticker ut cirka 0,5 meter från fasadlivet tar den i anspråk mark som inte får bebyggas. Det har inte framkommit att nämnden har godtagit liknande tillbyggnader i en sådan omfattning att det skulle ha fått prejudicerande effekt.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Den aktuella tillbyggnaden omfattas av ett startbesked meddelat den 10 juli 2014. Mark- och miljööverdomstolen börjar med att ta ställning till frågan om det med hänsyn till startbeskedet är möjligt att utfärda ett rättelseföreläggande.

För ett en- eller tvåbostadshus behövs, under vissa omständigheter, inte bygglov för att göra en tillbyggnad som har en bruttoarea om högst 15 m² (9 kap. 4 b § plan- och bygglagen (2010:900), PBL). Nämnden har bedömt att Elsa Lageviks ansökan omfattade en sådan bygglovsbefriad tillbyggnad. En byggnadsnämnd ska, om det är fråga om en sådan anmälningspliktig åtgärd och åtgärden kan antas uppfylla de krav som gäller enligt PBL, med ett startbesked godkänna att åtgärden får påbörjas (10 kap. 23 § första stycket 1 PBL). Om en sådan åtgärd vidtas närmare gränsen mot en granne än 4,5 meter krävs att grannen medger åtgärden för att den ska vara bygglovsbefriad (9 kap. 4 b § andra stycket PBL). Ett sådant medgivande är alltså en förutsättning för att nämnden överhuvudtaget ska kunna meddela ett startbesked och måste således finnas innan startbesked ges. Det är därför inte möjligt att villkora ett startbesked i detta avseende.

Mark- och miljööverdomstolen har ansett att det är möjligt att i vissa fall överklaga beslut om startbesked med hänvisning till artikel 6 i Europakonventionen. I detta fall har startbeskedet inte överklagats utan den aktuella åtgärden har anmälts till tillsynsmyndigheten. När det gäller möjligheten för tillsynsmyndigheten att ingripa med tillsynsåtgärder ska beaktas att ett beslut om startbesked är att se som ett gynnande förvaltningsbeslut som vinner negativ rättskraft. En tillsynsmyndighet kan därför i ett tillsynsärende gällande en bygglovsbefriad byggnad för vilken startbesked har

meddelats, i regel endast ingripa med tillsynsåtgärder om byggnaden inte överensstämmer med det som framgår av anmälan om åtgärden (angående det ovan nämnda, se Mark- och miljööverdomstolens domar den 23 februari 2016 i mål nr P 1948-15 respektive den 22 december 2016 i mål nr P 1022-16).

I det aktuella startbeskedet anges under rubriken ”Beslut” att startbesked att påbörja den bygglovsbefriade åtgärden godkänns med stöd av 10 kap. 23 § PBL. Vidare anges att nämnden med startbeskedet bestämmer att kontrollplanen fastställs, att åtgärden får påbörjas och att utstakning eller lägeskontroll inte krävs. Det anges också vilka handlingar som ska lämnas in till bygglovsenheten som underlag för slutbesked, vad avgiften för beslutet är och vilka handlingar som ligger till grund för beslutet/ingår i beslutet. I den redogörelse som återfinns under rubriken ”Ärendet” anges att det krävs medgivande från grannarna. Detta krav, som således endast framgår under redogörelsen för ärendet, är inte förenligt med beslutet att åtgärden får påbörjas och kan inte anses vara en del av själva beslutet. Nämnden har således inte haft möjlighet att ingripa med tillsynsåtgärder på grund av att grannemedgivande saknas. I övrigt har inte framkommit annat än att tillbyggnaden har uppförts i enlighet med anmälan och det meddelade startbeskedet. Nämnden har således varit förhindrad att förelägga om rivning av tillbyggnaden. Mark- och miljööverdomstolen anser därför att rättelseföreläggandet ska upphävas i dess helhet.

Nästa fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är den ansökan om bygglov i efterhand som EL gav in efter det att nämnden hade inlett ett tillsynsärende gällande tillbyggnaden. Nämnden har bedömt att bygglov inte kan ges. Efter överklagande av EL har länsstyrelsen, i vars bedömning mark- och miljödomstolen senare instämt, ansett att lov sannolikt kan ges för den del av tillbyggnadens nedre plan som är i linje med ovanliggande balkongrad och återförvisat ärendet till nämnden i den delen. I övrigt har överklagandet avseende bygglov avslagits.

Länsstyrelsen har haft att pröva den åtgärd som omfattas av bygglovsansökan d.v.s. tillbyggnaden som helhet. Eftersom tillbyggnaden utgör en enhet har det utgjort ett förfarandefel att dela upp bygglovsprövningen på det sätt som skett. Mark- och miljööverdomstolen anser därför, med ändring av mark- och miljödomstolens dom,

att länsstyrelsens beslut i den del som gäller bygglov ska upphävas och att målet i den delen ska visas åter till länsstyrelsen för ny handläggning.

Mark- och miljööverdomstolen har t.ex. i det ovan nämnda målet P 1022-16 ansett det vara av vikt för rättstillämpningen att målet prövas av Högsta domstolen. Mark- och miljööverdomstolen tillåter därför med stöd av 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att denna dom överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2017-06-26

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Gösta Ihrfelt, tekniska rådet Maria Lotz och hovrättsrådet Li Brismo, referent.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-06-02
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 5087-15

KLAGANDE
EL

MOTPART

1. Miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun
177 80 Järfälla

2. AÖ

3. MÖ

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2015-08-28 i ärende nr 4032-15638-2015,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Bygglov i efterhand samt rättelseföreläggande vid vite avseende tillbyggnad
på fastigheten Järfälla XXX

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om ersättning för rättegångskostnader.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 457640

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

EL har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva Länsstyrelsens i Stockholms län (länsstyrelsen) beslut och låta utbyggnaden vara kvar. Hon har vidare yrkat ersättning för rättegångskostnader.

EL har i sitt överklagande anfört i huvudsak följande.

Den dagen då hon fick beslutet om startbesked för bygglovsbefriad åtgärd blev hon mycket glad. Inte förrän senare läste hon igenom beslutet ordentligt. Hon var inte ängslig för hon hade ju pratat med båda grannarna. Ingen av grannarna hade tagit upp avståndet till tomtgräns. Skulle grannar på var sin sida av ett radhus insistera på att avståndet ska vara 4,5 meter finns inget mittersta radhus kvar. Ett radhus av denna typ är ca 7,5 meter brett. I detta fall stoppas en utbyggnad på några kvadratmeter i två plan. Dessutom finns denna typ av utbyggnad i falurött redan i området utmed gatan. Beslutet om startbesked är korrekt. Alla ritningar är godkända både på mark-och överplanet enligt medföljande beslut.

Miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun har bestridit bifall till överklagandet. Även **AÖ** och **MÖ** har bestridit bifall till överklagandet.

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde i målet.

Vid sammanträdet har **EL** anfört bl.a. följande. Hon och hennes numera avlidne make hade tidigare en stor gård. I samband med att gården såldes behövde hon göra sig av med en hel del möbler men hon ville inte göra sig av med alla och behövde därför mer plats i radhuset, som hon och maken skulle flytta till. Av den anledningen ville hon bygga ut radhuset.

AÖ och **MÖ** har vid sammanträdet anfört följande. Det finns inget skriftligt samtycke. Det är inte endast de som är emot byggnationen utan även andra i området är emot den.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen gör beträffande de frågor som har överklagats till domstolen samma bedömning som länsstyrelsen och ändrar därför inte länsstyrelsens beslut i de delarna. Överklagandet ska därför avslås.

I mål av förevarande slag kan part inte tillerkännas ersättning för rättegångskostnader. Även yrkandet härom ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 23 juni 2016.

Denny Heinefors

Kent Svensson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors och tekniska rådet Kent Svensson.